

DİL VE KÜLTÜR

Şükrü ÜNALAN

ESKİYENİ
yayımları

Eskiyeni Yayınları: 12

DİL VE KÜLTÜR
Şükrü ÜNALAN

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar San. ve Tic. Ltd. Şti. (Sertifika no:13178)

Kapak, Mizanpaj
CİNAS
Baskı, Cilt
KALKAN MATBAACILIK
Büyük San. 1. Cad. 99/32 İskitler
Tel: 0312.3419234-3421656 Ankara

5.Baskı: Mart 2012

ISBN: 978-605-5978-12-9

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Ünalın, Şükrü.

Dil ve Kültür / Şükrü Ünalın

5. Baskı, XVIII + 286 s., 135x210 mm

Kaynakça var, indeks yok.

ISBN 978-605-5978-12-9

1.Dil 2.Kültür 3.Türkçe 4.Edebiyat 5.Dil Kirlenmesi

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

Rüzgarlı Cad. Rüzgarlı İşhanı No: 2 Kat: 5 Ulus/ANKARA

Tel: (0 312) 310 08 60 – Fax: (0 312) 311 47 89

web: www.eskiyeni.org – e-mail: fcr@fcr.com.tr

DİL VE KÜLTÜR

Şükrü ÜNALAN

Ankara 2012

Şükrü ÜNALAN

1967 yılında Sorgun'da doğdu. 2007 yılında Ankara'da vefat etti. İlk ve orta öğrenimini Sorgun'da tamamladı. 1989'da Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldu. 1991'de Millî Eğitim Bakanlığı'nda öğretmenliğe başladı. 1996'da Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Bilim Dalı'nda "Dil ve Şahsiyet İlişkisi" konulu tez çalışmasıyla yüksek lisansını tamamladı. 1997-2001 yılları arasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü'nde Türkçe uzmanı olarak çalıştı. 2001'de Kazakistan Ahmet Yesevî Üniversitesi'nde Türk Dili okutmanı olarak görev yaptı. 2002'de Millî Eğitim Bakanlığı'na tekrar geçiş yaptı. 2003'te Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Eğitim Öğretim ve Program Dairesi'nde Türkçe Komisyonu üyesi olarak görev yaptı. Daha sonra aynı kurumda Kitap İnceleme ve Materyal Geliştirme Dairesi Edebiyat Komisyonu'nda komisyon başkanı olarak çalıştı. 2004'te MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi'nde (EARGED'de) Türkçe uzmanı olarak çalıştı.

Ünalın, Altındağ Gençlik Merkezi Diksiyon Kursunda eğitimlik de yaptı. Bir müddet MEB Müsteşarlık Özel Kalemi olarak görev yapan Ünalın, evli ve dört çocuk babasıydı. Yazarın yayımlanmış "Türkçe Öğretimi" ve "Kişisel Gelişim Teknikleriyle Sözlü Anlatım" adlı eserleri vardır. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı'nda doktora devam ederken yakalandığı amansız hastalığa yenik düşerek rahmeti rahmana kavuşmuştur.

İKİNCİ BASKIYA ÖN SÖZ

TÜRKÇE YOLUN SONUNA GELDİ Mİ?

Türkiye’de okuryazarlık nispeti, son yıllarda nihayet yüzde doksana yaklaşmış. Yetmiş milyonluk nüfusumuzun, okul öncesi kesimi dışarıda bırakırsak, 50 milyondan fazlası okur-yazar demektir. Türkiye okur-yazar nispetini zaman içinde şöyle veya böyle yükseltmeyi başardı. Fakat gerçek okur-yazarlığı sağlayamadı. Nüfusumuzun yüzde kırkı (% 40) hayatı boyunca kütüphane yüzü görmüyormuş. Kütüphaneye ömründe birkaç defa gidenlerin nispeti ise yüzde otuz bir (% 31) imiş.

Ülkemizde neredeyse yarım asırdır yılda 6-7 bin civarında kitap yayınlanıyor. Bu rakama elbette irili ufaklı resmî yayınlar, ders kitapları, tekrar baskılar vs. dahildir. Yayınlanan kitap miktarında büyük artışlar olmuyor, fakat baskı sayısında dikkat çekici bir azalma gözleniyor. Son yıllarda kültür kitaplarının baskı sayıları beş binden üç binlere, iki binlere, binlere ve nihayet yüzlere indi. İlk matbaamızın 1730’larda uyguladığı kitap baskı sayısını 21. Yüzyılda yakaladık anlayacağınız!

Nüfusumuzun 2,5 milyondan fazlası yüksek tahsilli.

Talebeleri bir yana bırakalım, üniversite öğretim üyelerinin beşte biri akademik yayınlar/ders kitapları dışında kitap okumuyor.

Okuma alışkanlığına sahip nüfusumuz, genel nüfusun on binde sekizi (%0.08). Yani “binde biri” bile değil!

Türkiye, Cumhuriyet döneminde belirli gelişme merhalelerinden geçti. İktisadî ve sosyal gelişmişlik göstergeleri ile kültürel gelişmenin paralel gittiğine dair hiç bir emare yok. Belli ölçüde ekonomik gelişme ve zenginleşmeden bahsedilebilse bile kültürel bakımdan fakirleşme söz konusudur.

Kitleler, görüntülü ve sesli yayın araçları dışında bilgi edinme ve zihnî faaliyetlerini geliştirme aracına sahip görünmemektedir. Gazete tirajları, on yıllardır ciddi bir artış göster-

remiyor. Daha da ötesi, zihni kapasitenin gelişmesi bakımından en önemli araç olan kitaba rağbet, alıcı ve okuyucu seviyesinde artmak yerine gerileme gösteriyor. Türkiye'nin kültürel yoksullaşmasının neden veya nelerden kaynaklandığını bulmak ve ona göre tedbirler almak her geçen gün daha âcil hâle gelmektedir.

Büyükleri bir kenara bırakalım, çocuklarımız neden kitap okumuyor? Neden bilmediği kelimeleri öğrenmiyor, öğrenmek istemiyor, neden zihin tembelliği yapıyor?

“Devlet dilini değişmez Anayasa maddesi yapan Türkiye’de İngilizce neden alan kazanıyor ve Türkiye’nin öğretim dili olmaya doğru yürüyor?

Bugünün Türkiye’inde kültür meselesinin temelinde dil meselesi yatıyor. 20. Yüzyılda geçilen süreç, Türkçeyi kısırlaştırdı. Manzara şu: Anlam var kelime yok, kelime var anlam yok! Sadece kelimeler değil, anlamlar kayboluyor, mânâ cevheri yitiyor! Bu kısırlıktan ve yoksulluktan kurtulmak için vakit kaybetmememiz gerekiyor.

Türkçenin her yüzyılda büyük şair ve yazarları ve şaheserleri var. Öztürkçenin, “arıldıl”ın şaheserleri yok ve olamaz! “Öztürkçe” yazmış bir tek büyük yazar yok, olamaz!

Yunus’un, Nesimi’nin, Fuzulî’nin, Bâkî’nin, Nef’î’nin, Nabî’nin, Karacaoğlan’ın, Evliya Çelebi’nin, Kâtip Çelebi’nin, Nedim’in, Galib’in, Dertli’nin, Ziya Paşa’nın, Namık Kemal’in, Cevdet Paşa’nın, Mehmed Âkif’in, Yahya Kemal’in, Ömer Seyfeddin’in, Refik Halit’in, Reşat Nuri’nin, Necip Fazıl’ın, Peyami Safa’nın Nazım Hikmet’in, Ahmet Hamdi Tanpınar’ın, Tarık Buğra’nın diline, gerçek ve zengin Türkçeye dönmekten başka çare yok!

Daraltılmış dille geniş edebiyat olmaz. Küçültülmüş sözlükle büyük eser yazılmaz! Geçmişimizle barışalım. Kendimizle barışalım.

Türkçenin geleceği ile ilgili umutsuzluk mesajları yayılıyor. Uzun yıllardır yurt dışında bulunan, fakat ülkesiyle, milletiyle, kültürüyle ve diliyle alâkasını hiç kesmeyen dünya ça-

pında bir zekâ , “Türk Aynşaynı” Oktay Sinanoğlu kitabının adını “Bye bye Türkçe!” koyuyor!

Uzun süredir yurtdışında bulunan, aynı şekilde ülkesiyle ve kültürüyle alâkasını kesmeyen, bir süre büyük bir günlük gazetede köşe yazıları yazan Yağmur Atsız, “Türkçe 22. Yüzyı-lı görebilir mi” sorusunu soruyor. (Türk Edebiyatı, Mart 2002)

Bu soruyu soranın ümidi yoktur aslında. İçi kan ağlayarak ümitsizliğini açıklıyor yazar. Batı Türkçesinden ümitsiz olan yazar, dilimizin 22. Yüzyılda Bakü gibi, Taşkent gibi metropol-lerde yeniden neşv ü nema bulabilme ihtimali ile teselli olmak istiyor! 23. Yüzyılda Batılı Türkologlar “Bir kavmin, en ince ve üstün seviyeye getirdiği bir edebî ifade tarzını, önce hunharca boğazladıktan sonra onun varoşlarda sürünen yoksul ve ba-kımsız akrabalarını, allayıp pullayıp tekrar ‘yüksek sosyete’ye sokma çabalarını ibretle inceler” diyor...

Yağmur Atsız’ın dil hassasiyeti yeni değil. Fakat, dil has-sasiyetini hiç bir zaman öne çıkarmamış bazı yazarlar son sene-lerde, şikâyete, sızlanmaya başladılar. Türkiye’nin “devrimci algılama”sını iyi bilen ve elbette tasvip eden tecrübeli gazeteci Metin Toker’in “Şikâyetim var” yazısı, konunun doğru kavra-nılması yönünde atılmış çok kuvvetli bir adımdı. Fakat, yazar, bu kuvvetli adımı atacak cesarete sahip olmadığını, “hafı-za”sından vazgeçerek ortaya koyuyordu. (Kim bilir, yaşasaydı bu son adımı da atabilirdi!)

Metin Toker’in yazısının ardından, edebiyat ve kitap dün-yasını yakından takip eden Doğan Hızlan, şikayetçi yazarın görüşlerinin altına imzasını atacağını beyan etti. Aynı günler-de, Hadi Uluengin, büyük bir cesaretle Eco’nun “Gülün Adı” çevirisi çerçevesinde konuyu sorguladı. Yazılarında din-dil ilişkilerine ağırlık veren Uluengin, bir yazısının başlığını “Dil laikleştirilemez” koydu.

Aslında bütün bu yazılardan önce, Metin Münir, “Eğer bir gün zengin olursam” başlığı altında, Türkçe sözlüklerin daral-tilmiş kelime kadrosuna karşılık, bütün dillerden devşirdiği kelimelerle zenginleşen, dünya dili hâline gelen İngilizce üze-rinde durdu.

Dili korumak, zenginliğini savunmak, nüansların öneminin altını çizmek sırf sağcuların, şucuların, bucuların içi mi? Elbette değil. İçin bu hale getirilmesi, T¼rkiye'nin sahte "ilericilik" algılamasının bir sonucu. Dil herkesin, sağcının, solcunun, şucunun bucinun değil. Dil, m¼dahale edilerek, tasfiye edilerek g¼çlendirilebilecek bir varlık da değil. Eğer oyle olsa idi, yetmiş yıllık uygulama sonucunda dilimiz şikâyet konusu olmaz, devletin bir takım organları kelime yasaklığına başvurmaz, dilimizi hiç bir oğretim kademesinde oğretmememe s¼z konusu olmazdı.

ř¼kr¼ Ünalın "Dil ve K¼lt¼r" kitabı, dil konularına dikkatli ve sağduyulu yaklaşımı yanında, çok geniş ilgileri kucaklayabilecek bir birikimi ortaya koyuyor. Bilhassa gençlerin Dil ve K¼lt¼r'de aradıkları birçok şeyi bulabileceklerini sanıyorum. Bu itibarla ikinci baskısının yapılmasını önemsedim gibi bunun daha sonraki baskılar ve yeni eserler için g¼zel bir başlangıç olmasını da diliyorum.

T¼rkiye Yazarlar Birliği Kurucu Başkanı, RT¼K Üyesi
D. Mehmet Doğan

ÜÇÜNCÜ BASKIYA ÖN SÖZ

Türk dilinin tarihinde 21. yüzyılın başları, yani yaşadığımız dönem, üzerinde önemle durulup düşünülmesi gereken ilginç bir ikilemi göstermektedir. Başka bir deyişle Türkçe, bir yandan ancak büyük dünya dillerinin sahip olabildiği çok geniş bir iletişim alanına sahip olarak büyük bir kültürel coğrafya da hüküm sürme şansını yakalamış iken, öbür yandan İngilizcenin yükselen küresel etkinliğinin dehşet verici baskısı karşısında hızlı bir erime sürecine de girmiş bulunmaktadır.

Türk dünyasıyla kültürel bağlarımızın -uzunca bir tarih diliminden sonra-büyük ölçüde güçlendiği bir evreye girmesi, başta Avrupa olmak üzere dünyanın birçok bölgesine milyonlarca insanımızın göç etmesiyle Türkçenin hinterlandı hızla büyüyerek bizi büyük bir kültür coğrafyasında oldukça etkin bir konuma getirdiği sosyolojik bir gerçekliktir. Evladı Fatihan'ın yaşadığı Balkan ülkelerinden milyonlarca Türk göçmenin yaşadığı Avrupa ülkelerine, anadili Türkçe milyonlarca insanın yaşadığı Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ve tarih boyunca Türk topluluklarının yaşadığı Doğu Asya ve Orta Doğu ülkelerinden Amerika kıtasındaki Türk azınlıklarına kadar dünyanın bir ucundan öbür ucuna büyük bir coğrafya da Türkçe kitaplar, gazeteler ve dergiler basılmakta, televizyon ve radyo kanalları Türkçe yayınlar yapmaktadır. Bu gerçeklik Türkçeyi büyük dünya dilleri arasına sokmuştur. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik müzakereleri süreci ve bunu izleyecek üyelik döneminde Türkçenin resmi statüsünde elde edeceği yeni kazanımlar ise dilimizin kullanım ve etkinlik alanını daha da büyütecektir. Yine bu cümleden olarak, diğer büyük dünya dilleriyle rahatça boy ölçüşmemizi sağlayacak ciddi dilbilimsel çalışmalar da devam etmekte olup, gelecek dönemlerde Türkçenin çeşitli lehçelerindeki kelimelerin ortaklaşa kullanılacağı yüz binlerce kelimelik büyük bir dile dönüşmesi istenmekte ve bu büyük düşün gerçekleşme şansı da bulunmaktadır.

Öbür yandan açık ve net bir şekilde, diğer dünya dillerini olduğu kadar Türkçenin bugününü ve yarınını tehdit eden

İngilizcenin küresel bir boyutta sağladığı dehşet verici egemenliği var. Bu tehdidi her sokağa çıkıp işyeri levhalarına baktığımızda, internet, televizyon ve radyo yayınlarıyla her başbaşa kaldığımızda hemen fark edebiliyor, her gün İngilizce birkaç kelimenin daha Türkçeden birkaç kelimeyi ezip yerine geçtiğini görebiliyoruz. Bu açıdan bakıldığında, konuşma ve yazı dilimizin bile her yıl hızla daha çok İngilizce kelimelerle kurulu hale gelmesi, Türkçenin diğer birçok dünya dili gibi bir süre sonra yerini tümüyle İngilizceye terk edeceği kehanetini o kadar da boş bir kuruntu olarak karşılayamayacağımızı düşündürmektedir. Açıkçası Türkçe, kimi bilim adamlarınca, yüzyıl içinde kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya olan diller arasında sayılmaktadır.

21. yüzyılın başlarında Türk dilinin yaşadığı bu ikilem, bardağın dolu tarafına bakıldığında umutsuz bir durumda olmadığımızı, gerekli duyarlık gösterilip önlemler alınması halinde dilimizi, yani kültürel kimliğimizi, yani millet olarak varlığımızı sürdürmenin mümkün olduğunu da hatırlatıyor.

Anadilimizi, Türk dilinin en gelişmiş lehçesi ve ana gövdesi olan Türkiye Türkçesini koruma ve zenginleştirme konusunda resmi ve özel tüm kuruluşlara, her meslekte insanımıza, özellikle anne ve babalara ve en çok öğretmenlerimize büyükçe bir sorumluluk payı düşüyor. Türkçenin, ana dilimizin millet olarak var olmamızla, kültürel zenginliğimizle ne kadar yakından ilgili olduğunu, dilimizin doğru olarak ve tüm zenginliğiyle çocuk ve gençlerimize öğretilmesi en çok öğretmenlerimizin gayretiyle gerçekleşebilecektir.

Şükrü Ünalın arkadaşımız, işte bu ikilemli dönemde ortaya koyduğu bu titiz çalışmayla, başta öğretmen ve öğrencilerimiz olmak üzere bütün insanlarımıza harika bir kılavuz sunuyor. Dil ve kültür konusunu çeşitli açılardan ele alarak oldukça güzel örnekler ve temiz bir Türkçeyle sunduğu bu eser, sanıyorum daha uzun yıllar yüz binlerce insanımıza faydalı oylamaya devam edecek.

İhsan İŞİK
Türk Dili Bilgini

DÖRDÜNCÜ BASKI İÇİN ÖN SÖZ

Türkçe dünyada en çok konuşulan dillerden biridir. Dünyada Türkçe konuşan insanlar yaklaşık 11 milyon kilometreka-relik bir alana yayılmıştır. Doğuda Moğolistan ve Çin, batıda Sırbistan, kuzeyde Sibiryaya ve Kazan, güneyde Bağdat'a kadar geniş bir coğrafyada Türkçe konuşulmaktadır. Bu coğrafya içerisinde, 7 tanesi Türk devleti olan 23 ayrı devlet vardır. Günümüzde yaklaşık 300 milyon insan Türkçe ve onun lehçeleri, ağızlarıyla konuşmaktadır.

Sağlam yapısıyla benliğini koruyabilen Türkçemiz, Çince, Hintçe, İngilizce ve İspanyolcadan sonra, dünyada en çok konuşulan bir dildir.

Türk yazı dilinin en önemli ve ilk örneklerinden olan Orhun Abideleri, M.S. 720-735 yılları arasında dikilmiştir. Orhun Abideleri okunduğunda Türkçenin ulaştığı seviye yüksekliği ve zenginliği karşısında bütün Avrupa hayretler içinde kalmıştır. 8. yüzyıla kadar Avrupa'da hâkim dil olan Latince, dünya düşünce tarihinde egemen tek dil olarak kabul ediliyordu. Latince dışında son derece etkin, zengin ve edebi bir Türk dilinin mevcudiyeti, düşünce ve kültür tarihi uzmanlarını da şaşırtmıştır. Fransızcanın en eski yazılı belgesinin 15. yüzyıla, Almancanın 14. yüzyıl, Rusçanın ise 13. yüzyıla ait olduğu göz önüne alınırsa, Türk dilinin köklü geçmişi çarpıcı bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Eylül 2007'de bu fani dünyadan ebedi âleme genç yaşta göç eyleyen kadim dostum, değerli arkadaşım rahmetli Şükrü Ünalın, dünyada konuşulan diller içerisinde son derece önemli ve büyük bir dil olan Türkçemizin ve bu dilin meydana getirdiği kültürün önemine dikkat çekmek amacıyla hazırladığı "Dil ve Kültür" adlı eserinin 4. baskısını siz değerli okuyuculara sunarken içimizde tarifi mümkün olmayan girift duyguların bulunduğunu belirtmek isteriz.

"Öldükten sonra da yaşamak istiyorsanız geride ölmez bir eser bırakınız" sözünün mucibince, milletimizin genç beyinlerinin millî kimlik ve benlikten uzaklaşmamasını temin için

büyük gayret gösteren yazar, bu gayretlerini ebedileştirmek için kaleme sarılmış ve yıllardır birçok üniversitede okutulan bir eser ortaya çıkarmıştır. Yazar bu eseri ile küreselleşme adı altında dil ve kültürü yozlaştırma ve böylece millî devletleri daha kolay sömürülebilir hale getirme oyunlarına dikkat çekmiştir. Sadece eğitim çağındaki gençlerin değil her yaştan okurun ilgisini çeken bu eser “bâki kalan bu kubbede hoş bir seda” misali millî bilince sahip Türk insanının yüreğinde yankı bulacaktır.

Eserin yeni baskısının yapılmasında teşviki olan başta üniversite öğrencilerimiz olmak üzere, meslektaşlarımıza ve rahmetli yazarın eşine ve çocuklarına şükran ve minnet duygularımızı ifade etmek istiyoruz. Özellikle de yazarın ruhunun şad olması duasıyla bütün okuyucularımıza selam ve hürmetlerimizi bildiririz.

Yard. Doç. Dr. Salim PİLAV
Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi Bölümü Başkanı
Ankara-2010

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

I. DİL

DİL NEDİR?.....	1
İNSAN HAYATINDA DİLİN ÖNEMİ.....	4
ÇOCUĞUN İNSAN OLMA SÜRECİNDE DİLİN ÖNEMİ	5
ANA DİLİNİN ÖNEMİ	6
DİL VE DÜŞÜNCE	8
DİL, SEMBOL VE İŞARET İLİŞKİSİ	13
DİL, KÜLTÜREL VARLIĞIMIZ VE TOPLUM	15
MİLLÎ DİL VE KÜLTÜR	18
Farklı Kültürlerin Dile Yansımaları: Alman ve Türk Kültürü Karşılaştırması	19
DİL VE DÜNYA GÖRÜŞÜ.....	21
DİLİN İMKÂNLARI.....	22
DİL - GERÇEK İLİŞKİSİ.....	24
SÖZLÜ KÜLTÜR VE DİL	25
Medya Dili ve Sözlü Kültür	26
SÖZÜN GÜCÜ VE GÜCÜN SÖZÜ	26
DİL VE BAĞLAM	28
DİL VE SİYASET	29
BİR KÜLTÜR ÖGESİ OLARAK DİL	32
DİLİN MİLLET, KÜLTÜR VE MEDENİYET VARLIĞI İÇİNDEKİ YERİ	35
SERBEST OKUMA PARÇASI.....	36
DİLİN BAKIMI VE GELİŞMESİ.....	38
DİLİ ZENGİNLEŞTİRME YOLLARI	39
DİL İLE SOSYAL YAPI ARASINDAKİ İLİŞKİ	40
Sosyal Yapının Üç Tezahürü	40
Değer	40
Norm.....	40
Sosyal Kontrol	41
SERBEST OKUMA PARÇASI.....	42
DİL, KÜLTÜR VE ÇEVİRİ	45
Dil İçi Çeviri.....	47
Tercüme Dil ve Telif Dil	48
Kelime Çevirisinde Tam Karşılık Bul(ama)ma Sorunu.....	48
Mana ve Kültür Çevirisi Ne Kadar Mümkündür?	49

KÜRESELLEŞME, İNTERNET VE TÜRKÇE.....	51
BİLİM DİLİ VE TÜRKÇE	52
DİLDE YABANCILAŞMA VE AŞAĞILIK DUYGUSU.....	54
DİL KİRLENMESİ.....	56
SERBET OKUMA PARÇASI.....	60
MANKURTLAŞMANIN VE TOPLUMSAL AFAZİNİN NERESİNDEYİZ?	62
Nayman Ana'nın Mesajı	66
Mankurtlaştırma Aracı: Rusça	68
Közkamanlaşmak: Sömürgecilerin Yerli Acentesi Aydın Olmak.....	69
Mankurtlaştırmanın Yeni Aracı: İngilizce, Yeni Adı: Küreselleşme	70
YABANCI DİLÖĞRETİMİ VE KÜLTÜR	71
YABANCI DİLLE EĞİTİM VE KÜLTÜR.....	72
İKİ DİLLİLİK SORUNU	76

II. TÜRKÇE ÜZERİNDE OYNANAN OYUNLAR

SADELEŞMEDEN SAPMA: TÜRKÇEYİ ÖZLEŞTİRME (!) HAREKETİ.....	79
Tasfiyecilik: Dilde Tırpanlama Hareketi.....	81
SERBEST OKUMA PARÇASI.....	85
SERBEST OKUMA PARÇASI.....	86
İrkçılık Düşmanlarının Yaman Çelişkileri: Dilde İrkçılık.....	86
Güneş - Dil Teorisi: Tasfiyeciliği Tıkama Hareketi.....	87
SERBEST OKUMA PARÇASI.....	90
Dil Devrimi mi, Kültür Devrimi mi?	91
SERBEST OKUMA PARÇASI.....	92
Toplumsal Beyin Yıkama Operasyonu	93
SERBEST OKUMA PARÇASI.....	97
Öztürkçecilik: Bir Dünya Dilini Yok Etme Hareketi	98
SERBEST OKUMA PARÇASI.....	102
Uydurmacılık -Şizofreni İlişkisi	103
Dili Sadeleştirme ve Sınırları	104
SERBEST OKUMA PARÇASI.....	107
Osmanlı Türkçesi	109

III. DİLİN VE EDEBİ METİNLERİN KÜLTÜREL BOYUTLARI

DİL, KÜLTÜR VE EDEBİYAT ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	113
DİLİN SÖZ VARLIĞININ EDEBİ METİNLERE YANSIMASI	115
SÖZ VARLIĞININ İÇERDİĞİ ÖGELER.....	118

Temel Söz Varlığı.....	119
Yabancı Kelimeler	119
Deyimler.....	119
Atasözleri	120
İlişki Sözleri	121
Kalıplaşmış Sözler.....	121
Terimler.....	121
Çeviri Kelimeler	122
Doldurma Sözler	122
Argo	123
Jargon.....	123
EDEBİ ESERLERDE TÜRKÇENİN SÖZ VARLIĞINA ÖRNEKLER	123
Temel Söz Varlığı.....	123
Yabancı Kelimeler	124
a. Yabancılığı Belli Olmayan Kelimeler	124
b. Yabancılığı Belli Olan Kelimeler	124
Deyimler.....	125
Atasözleri	126
İlişki Sözleri	126
Kalıplaşmış Sözler.....	126
Terimler.....	127
Çeviri Kelimeler	127
Doldurma Sözler	127
Argo	127
SERBEST OKUMA PARÇASI.....	128
ARGO DİLİ VE KÜLTÜR	129
SERBEST OKUMA PARÇASI.....	133

IV. DİL BİLİM VE DALLARI

BUGÜNKÜ DİL BİLİMİN DALLARI.....	137
Ses Bilim (Fonetik)	137
Ses Bilimin Kolları.....	138
Fonoloji.....	138
Biçim Bilgisi (Morfoloji)	139
Dizim Bilgisi/Tümce Bilim/Söz Dizimi(Sentaks)	139
Anlam Bilim (Semantik).....	140
Sözcük Bilim (Leksikoloji)	142
Sözlük Bilgisi (Leksikografi).....	143
Ad Bilim (Onomastik)	143
Lehçe Bilim (Diyalektoloji)	143
Gösterge Bilim/İşaret Bilim (Semiyoloji).....	144

UYGULAMALI DİL BİLİM	147
DİLBİLİM VE ANTROPOLOJİ.....	147
ÖTEKİ ALANLAR	148
BİLDİRİŞİM SİSTEMİ OLARAK DİL	150
Bildirişim.....	151
Bildirişimin Özellikleri.....	152
Bildirişimin Gelişmesi	153
Ortak Kaynak (Göstergeler Deposu)	155
Sözde ve Dilde Değişme	155
Söz Seçme Özgürlüğünün Sınırları	158
Dil Değişmelerinin Sevk ve İdaresi	160
Dilde Değişme	160
Ortak Dil/Millet Dili	161
SERBEST OKUMA PARÇASI.....	162

İKİNCİ BÖLÜM

I. KÜLTÜR

KÜLTÜR TANIMLARI	165
Sosyal Miras ve Geleneksel Sistem Olarak Kültür	170
Hayat Yolu ve Biçimi Olarak Kültür	170
İdealler, Değerler ve Davranışlar Olarak Kültür	170
Çevreye Uyum Olarak Kültür.....	170
Geniş Anlamda Eğitim Olarak Kültür	171
Bireysel Psikoloji Olarak Kültür.....	171
Oluşumu ve Kökeni Bakımından Kültür.....	171
Sembol Olarak Kültür.....	171
KÜLTÜRLÜ İNSAN VE ARİF ADAM.....	173
GELENEKTEN GELECEĞE: KÜLTÜR.....	174
KÜLTÜRÜ OLUŞTURAN UNSURLAR	177
KÜLTÜR DEĞİŞMELERİ.....	178
KÜLTÜR DEĞİŞMELERİNİN SEVK VE İDARESİ.....	182
MİLLÎ KÜLTÜR -EVRENSEL KÜLTÜR	183
YERLİ KÜLTÜR-YABANCI KÜLTÜR.....	186
KİTLE KÜLTÜRÜ	189
POPÜLER KÜLTÜR	191
Popüler Kültürün Dönüşümü	192
Popüler Kültür ve Moda	193
MÜZİK DİLİ VE KÜLTÜR	193
Pop Müzik ve Kültür	196
Arabesk Müzik ve Kültür	198
Türkü Kültürü	199

GERİ KÜLTÜR-İLERİ KÜLTÜR	200
ŞİDDET KÜLTÜRÜ	202
KÜLTÜR MODASI, NOSTALJİ VE KÜLTÜREL KORUMACILIK.....	203
KÜLTÜR YOZLAŞMASI.....	205
GENÇLİK KÜLTÜRÜ VE YABANCILAŞMA	206

II. İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE KÜLTÜR

TELEVİZYON VE KÜLTÜR	209
Televizyon ve Okuma Kültürü	211
Televizyon ve Eğlence Kültürü	213
Kültür Alış Verişi ve Medya.....	215
Televizyon Kültürü ve Aile	216
Televizyon Kültürü ve Çocuk	218
BİLGİSAYAR, İNTERNET VE KÜLTÜR	223
İnternet Ortamında Kültürel Faaliyetler	224
İnternet, Gizli Servisler ve Demokrasi Kültürü	226
ENFORMATİK KÜLTÜR.....	228
ÇOK KÜLTÜRLÜLÜK	229
KÜLTÜR, TEKNOLOJİ VE MEDENİYET.....	231
TEKNOLOJİ VE ÇAĞDAŞ KÜLTÜR	235
KÜLTÜR ALIŞ VERİŞİ VE KÜLTÜR EMPERYALİZMİ.....	237
MEDENİYET VE MODERNİZM	239
POSTMODERNİZM VE KÜLTÜR.....	240
KALKINMA, MODERNLEŞME VE ÇAĞDAŞLAŞMA.....	242
KÜRESELLEŞME VE KÜLTÜR	244
MEDENİYETLER ÇATIŞMASI (MI?).....	251
Medeniyetler Niçin Çatışacak?.....	251
Türkiye Hangi Medeniyete Mensup?.....	254
Amerikan Yüzyılıının Sonu	256
Küreselleşmenin Dayatması: Bütün Yeryüzü İçin Tek Kültür.....	256
DİL VE KÜLTÜR BİLİNCİ.....	257
KİTAPLA İLGİLİ OKUYUCU GÖRÜŞ VE ELEŞTİRİLERİ ve YAZARIN BU ELEŞTİRİLERE VERDİĞİ CEVAPLAR.....	261
GENEL KAYNAKÇA	271